

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди
№ 102-145
201_йил

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
Урта маҳсус таълим вазирининг
2019 йил "д" ноябр даги
1023-сонли буйрги билан
тасдиқланган.

Табиий толаларни дастлабки ишлаш технологияси

Йўналиши бўйича олий таълим муассасалари педагог кадрларини
қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг ўкув дастури

Тошкент – 2019

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАҲБАР КАДРЛАРИНИ
ҶАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ**

**ТОШКЕНТ ТҮҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ
ХУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ КАДРЛАРНИ ҶАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА
УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШ ТАРМОҚ МАРКАЗИ**

*Ҷайта тайёрлаши ва малака ошириши курсининг ўкув дастури Олий ва ўрта маҳсус,
касб-хунар таълими ўйналишлари бўйича ўкув-услубий бирлашмалар фаолиятини*

Мувофиқлаштирувчи кенгашининг

2019 йил 18.10. даги 5 - сонли баённомаси билан маъкулланган

Тузувчилар:

“Ўзбекистоннинг миллӣ тикланишдан миллӣ юксалиш босқичида олий таълим вазифалари” модули: с.ф.д., проф. И.Эргашев, ф.ф.д., проф. И.Саифназаров, ф.ф.д., проф. М.Қаххорова, с.ф.д., доц. Т.Алимарданов.

“Таълим-тарбия жарабайларини ташкил этишининг норматив-хуқуқий хужжатлари” модули: ю.ф.н., доц. В.Топилдиев, ю.ф.н., доц. Х.Тўйчиева, доц. в.б. А.Раҳмонов.

“Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш” модули: п.ф.д., проф. Н.Муслимов, п.ф.д. М.Мирсолиева, п.ф.д. Г.Ибрагимова, катта ўқитувчи Р.Ишмуҳамедов, А.Тураев, М.Матназарова, Н.Хакназарова, М.Инназаров, Д.Кушарбаев.

“Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, қасбий ахборот майдонини такомиллаштириш” модули: п.ф.д., проф. Ф. Зокирова, п.ф.д.(PhD) М.Файзиева, п.ф.ф.д. (PhD) Т.Шоймардонов, ўқитувчилар А.Обидов, И.Чориев, А.Хошимов, Ф.Отамуродов.

“Амалий хорижий тилини ўрганишнинг интенсив усувлари” модули: катта ўқитувчилар Ф.Бойсириева, Н.Джабборова, Ш.Файзулаева, У.Гиясова.

“Таълим жараёнини бошқариша тизимли таҳлил ва қарор қабул қилишнинг замонавий технологиялари” модули: т.ф.д., проф. А.Юлдашев, п.с.ф.н. Х.Алимов, ф.-м.ф.н., доц. В.Каримова. Маҳсус фанлар бўйича: т.ф.н., доц. Х.Пардаев, т.ф.н., проф. А.Салимов, т.ф.н., доц. Х.Усмонов, р.h.d., Т.Тўйчиев, ф.-м.ф.н., доц. Р.Яркулов, т.ф.н., доц. А.Незматов, ф.ф.н., доц. Б.Исройлов, катта ўқитувчи Н.Рузметова, катта ўқитувчи Ж.Холмуродова.

Такризчилар:

Хорижий эксперт: Ли Минхи (Жанубий Корея).
“Табиий толаларни дастлабки ишлаш технологияси” кафедраси т.ф.д., проф. И.Мадумаров

*Ўкув дастури Тошкент тўқимачилар ва енгил саноат институти Кенгашининг қарори
билин тасдиқга тавсия қилинган (2019 йил _____даги - сонли баённома).*

Кириш

Дастур Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июнданги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чоратадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли, 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли, 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармонлари, шунингдек 2017 йил 20 апрелдаги “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК-2909-сонли Карорида белгиланган устувор вазифалар мазмунидан келиб чиққан ҳолда тузилган бўлиб, у олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касб маҳорати ҳамда инновацион компетентлигини ривожлантириш, соҳага оид илғор хорижий тажрибалар, янги билим ва малакаларни ўзлаштириш, шунингдек амалиётга жорий этиш кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қиласди.

Дастур доирасида берилаётган мавзуулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлигига қўйиладиган умумий малака талаблари ва ўкув режалари асосида шакллантирилган бўлиб, унинг мазмуни Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш боқчида олий таълим вазифалари, таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишининг норматив-хукукий хужжатлари, илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, таълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини кўллаш, амалий хорижий тил, тизимли таҳлил ва қарор қабул килиш асослари, махсус фанлар негизида илмий ва амалий тадқиқотлар, ўкув жараёнини ташкил этишининг замонавий услублари бўйича сўнгги ютуқлар, педагогнинг креатив компетентлигини ривожлантириш, глобал Интернет тармоғи, мультимедиа тизимларидан фойдаланиш ва масоғавий ўқитишнинг замонавий шаклларини кўллаш бўйича тегишли билим, кўникма, малака ва компетенцияларни ривожлантиришга йўналтирилган.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари ҳамда долзарб масалаларидан келиб чиққан ҳолда дастурда тингловчиларнинг махсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларига қўйиладиган талаблар такомиллаштирилиши мумкин.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўкув дастури куйидаги модуллар мазмунини ўз ичига қамраб олади:

I. Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий асослари

1.1. Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-ҳуқуқий хужжатлари.

II. Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

2.1. Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш.

2.2. Мутахассислик фанларини ўқитиш методикаси.

III. Таълим жараённида ахборот-коммуникацион технологияларни кўллаш

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини тақомиллаштириш.

3.2. Техник тизимларни лойиҳалаш.

IV. Амалий хорижий тил

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усуслари.

V. Тизимли таҳдил ва қарор қабул қилиш асослари

5.1. Таълим жараёнини бошкаришда тизимли таҳдил ва қарор қабул қилишнинг замонавий технологиялари.

5.2. Маҳсулот сифати менежменти.

VI. Маҳсус фанлар.

6.1. Табиий толаларни дастлабки ишлашнинг инновацион технологиялари.

6.2. Пахтани дастлабки ишлаш технологиясининг замонавий жиҳозлари.

6.3. Маҳсулот сифати квалиметрияси.

VII. Малакавий аттестация.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муасасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш курсининг мақсади педагог кадрларни инновацион ёндошувлар асосида ўкув-тарбиявий жараёнларни юксак илмий-методик даражада лойиҳалаштириш, соҳадаги илғор тажрибалар, замонавий билим ва малакаларни ўзлаштириш ва амалиётга жорий этишлари учун зарур бўладиган касбий билим, кўникма ва малакаларини такомиллаштириш, шунингдек уларнинг ижодий фаоллигини ривожлантиришдан иборат.

Курснинг вазифаларига кўйидагилар киради:

- “Табиий толаларни дастлабки ишлаш технологияси” йўналишида педагог кадрларнинг касбий билим, кўникма, малакаларини такомиллаштириш ва ривожлантириш;
- педагогларнинг ижодий-инновацион фаоллик даражасини ошириш;
- мутахассислик фанларини ўқитиш жараёнига замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали татбиқ этилишини тъминлаш;
- маҳсус фанлар соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илғор хорижий тажрибаларини ўзлаштириш;
- “Табиий толаларни дастлабки ишлаш технологияси” йўналишида қайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёнларини фан ва ишлаб чиқаришдаги инновациялар билан ўзаро интеграциясини тъминлаш.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакалари ҳамда компетентлигига қўйиладиган талаблар:

“Олий таълимнинг норматив-хуқуқий асослари”, “Илғор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат”, “Гаълим жараёнларида ахборот-коммуникация технологияларини кўллаш”, “Амалий хорижий тил”, “Тизимли таҳлил ва карор қабул килиш асослари” модуллари бўйича тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмуни, сифати ва уларнинг тайёргарлиги ҳамда компетентлигига қўйиладиган умумий малака талаблари билан белгиланади.

Маҳсус фанлар бўйича тингловчилар кўйидаги янги билим, кўникма, малака ҳамда компетенцияларга эга бўлишлари талаб этилади:

Тингловчи:

- пахтани дастлабки ишлашда инновацион технологияларни;

- пахта тозалаш корхоналарида пахтани сақлаш ва ишлаб чиқаришга тайёрлаш жараёнларини;
- пахтани ишлаб чиқаришга узатишида кўлланиладиган техника ва технологияларни;
- пахтани майда ва йирик ифлосликлардан тозалаш жараёнларини;
- хорижда пахтани экишга тайёрлаш, ғўзанинг агротехникаси ва унинг парваришини;
- пахтани теришнинг хорижий техникасини;
- пахтани териш ва сақлашни инновацион технологиясини;
- пахта тўқимачилик класстер корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг сифат кўрсаткичларини;
- замонавий ишлаб чиқариш технологияларидан фойдаланишнинг самарали усусларини **билиши** керак.

Тингловчи:

- пахта саноатида инновацион техника ва технологиялардан фойдаланиш;
- пахтани дастлабки ишлашни замонавий техника ва технологиялардан фойдаланиш;
- пахта тўқимачилик класстер тизими ва уларни амалга ошириш босқичларидан фойдаланиш;
- пахтани куритишнинг инновацион усуслари ва технологияларидан фойдаланиш;
- модул тайёрлагичлар ва пахтани модулда сақлаш;
- MZF-15 русумли пахта сепараторидан фойдаланиш;
- пахтанинг дастлабки сифат кўрсаткичларини аниқлаш;
- пахта тозалаш саноатида кўлланиладиган маҳаллий ва хорижий техника ва технологияларни афзалик ва камчиликларини аниқлаш **қўнималарига** эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- пахтани ифлосликлардан тозалашни истиқболли технологиясидан фойдалана олиш;
- чигитли пахтанинг турларига қараб куритиш барабанларини жойлаштириш;
- чигитни тозалаш, саралаш ва момик олиш жараёнларидан фойдаланиш;

- пахта тўқимачилик класстер тизими, уларни амалга ошириш босқичларидан фойдаланиш;
- аэромеханик усулда ишловчи пахтани майда ифлосликлардан тозалаш жараёнларидан фойдаланиш;
- QZK-2400 русумли пахта тозалагичи ва пахтани тозалашнинг технологик жараёни танлаш;
- пахта толасининг сифатини аниқлашнинг HVI тизими. HVI-900 ва HVI - 1000 тизимида пахта толасини сифат кўрсаткичларини аниқлаш *малакаларига* эга бўлиши зарур.

Тингловчи:

- пахта тўқимачилик класстерларига чет эл технологиясини қўллашнинг ютуқ ва камчиликлари хамда уларни таҳлил қилиш;
- чигитни тозалаш саралаш ва момик олиш жараёнларини таҳлил қилиш;
- пахтани дастлабки ишлаш соҳасида илмий техник янгиликлар ва уларни амалиётга қўллаш;
- MQZK-2400 русумли пахта тозалагичи ва пахтани оғир аралашмалардан тозалашнинг янги усуллари ва техникасини бошқариш;
- хорижий технологиялардан фойдаланган ҳолда маҳсулот сифатини ошириш йўларини танлай олиш;
- QZK-2400 русумли пахта тозалагичи ва пахтани тозалашнинг технологик жараёнини бошқариш;
- уруғлик чигитлар учун селекциялар танлаш;
- пахта тозалаш саноати маҳсулотларини сифатини замонавий аниқлаш ва уларни таҳлил қилиш;
- классёр усулида толали маҳсулотлар сифатини аниқлаш *компетенцияларига* эга бўлиши лозим.

Курс ҳажми

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Бунда ўқув дастурининг 144 соат ҳажми ишдан ажралмаган ҳолда мустақил малака ошириш усуллари асосида, 144 соати тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш шаклида ишдан ажраган ҳолда амалга оширилади. Малака оширишнинг бевосита шаклида бир ҳафтадаги ўқув юкламасининг энг юкори ҳажми 36 соатни ташкил этади. Аттестациядан муваффакиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони З-иловаси билан тасдикланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

**“ТАБИЙ ТОЛАЛАРНИ ДАСТЛАБКИ ИШЛАШ ТЕХНОЛОГИЯСИ”
ЙЎНАЛИШИ БЎЙИЧА ҚАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА МАЛАКА ОШИРИШ
КУРСИНИНГ ЎҚУВ МОДУЛЛАРИНИНГ МАЗМУНИ**

I. ОЛИЙ ТАЪЛИМНИНГ НОРМАТИВ ҲУҶУҚИЙ АСОСЛАРИ

1.1. Ўзбекистоннинг миллий тикланишдан миллий юксалиш босқичида олий таълим вазифалари.

Ўзбекистон мустакил демократик тараққиётининг миллий тикланиш босқичида жамият ривожи ва таълим-тарбия соҳасидаги амалга оширилган вазифалар. Ўзбекистоннинг мустакил демократик тараққиёт йўли. Миллий тикланиш босқичи ва унинг ўзига хос хусусиятлари. Жамият ривожида демократия моделларининг хилма-хиллиги. Мамлакатимизда демократик ислоҳотлар ва фуқаролик жамиятини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари. Мустакил демократик тараққиёт йўлида эришилган ютуклар ва муаммолар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев демократик ислоҳотларни изчил давом эттириш тўғрисида ва унинг амалий, конструктив характеристи. Ўзбекистон тараққиётининг миллий юксалиш босқичида харакатлар стратегиясининг ишлаб чиқилиши ва унинг устувор йўналишлари. “Халқ давлат идораларига эмас, давлат идоралари халқка хизмат килсин” гояси. Халқ қабулхоналари ва виртуал қабулхоналар хамда давлат хизматлари агентлигининг ташкил этилиши – мамлакатимизда демократик ислоҳотларни жадаллаштиришнинг муҳим омили сифатида. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг БМТ Бош Ассамблеясининг 72-Сессиясидаги нуткининг асосий йўналишлари.

Маъмурий ислоҳотлар концепцияси. 2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Мактабгача таълим, Халқ таълими ва Олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепциялари. Ўзбекистон Республикасида Оила институтини мустаҳкамлаш концепцияси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаларида ижтимоий ривожланишнинг устувор вазифалари.

Илм-фан ва таълим-тарбия – демократик жамият ривожланишининг энг зарурий асоси. Талабалар ўртасида миллий мустақиллик гоялари асосида маънавий-ахлоқий ва тарбиявий ишларни олиб бориши принциплари. Ёшлар, оила, маҳалла, дин ва хотин-кизлар масалаларига оид давлат дастурларининг асосий йўналишлари. БМТнинг “Хотин-кизларга нисбатан камситишнинг ҳар кандай шаклларига барҳам бериш тўғрисида”ги Конвенцияси. Халқаро нормалар ва хуқукий стандартларга мувофиқ аёлларнинг хуқукларини таъминлашда Хотин-кизлар қўмитасининг роли ва ваколатлари.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг ёшлар маънавиятини юксалтириш ва уларнинг бўш вақтларини мазмунли ташкил этиш бўйича бешта муҳим ташабbusи.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишнинг норматив-хукукий хужжатлари.

Жамиятда ижтимоий муносабатларни хукукий тартибга солиш. Таълим соҳасини бошқаришнинг хукукий асослари. Олий ва ўрта маҳсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш ҳамда олий ва ўрта маҳсус таълим тизимиға бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари.

Таълим соҳасига оид конун хужжатлари ва уларнинг мазмуни. Педагог ходимларнинг меҳнат муносабатларини тартибга солиш. Коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий йўналишлари. Таълим муассасаларида коррупцияни олдини олиш ва унга қарши курашишнинг хукукий ва маънавий-маърифий асослари. Халқаро меҳнат ташкилоти. Ўзбекистоннинг Халқаро меҳнат ташкилоти билан самарали ҳамкорлиги. Ўзбекистон ратификация килган Халқаро меҳнат ташкилоти конвенциялари. Олий ўкув юртлари профессор-ўқитувчиларининг инсон хукуклари. Гендер муаммолари ва ўкув жараённида гендер-дифференцияланган хулқ-атворнинг таъсирини ҳисобга олиш масалалари.

Конуности хужжатлари тушунчаси ва уларнинг турлари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Олий таълим тизимиға оид кабул килган фармонлари, карорлари ва фармойишлари. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг Олий таълим тизимиға тегишли норматив-хукукий хужжатлари.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг таълим-тарбия жараёнини ташкил этишга оид норматив-хукукий хужжатлари. Давлат таълим стандартлари, Кадрлар тайёрлаш тегишли таълим (ихтисос) йўналиши бўйича давлат таълим стандарти, ўкув режалар ва фан дастурлари ва уларга қўйиладиган талаблар. Ўкув режалари ва ўкув фанлари дастурларини такомиллаштириш тамойиллари. Ўкув юкламаларини режалаштириш ва уларнинг бажарилишини назорат қилиш методлари. Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш.

Ўзбекистон Республикаси таълим муассасаларини давлат аккредитациясидан ўтказиш тартиби, таълим сифати назорати.

Таълим жараёнини ташкил этишда норматив-хукукий хужжатларни қўллаш амалиёти ҳамда раҳбар ва педагог кадрларнинг конун ижодкорлиги ва ташаббускорлиги.

II. ИЛГОР ТАЪЛИМ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА ПЕДАГОГИК МАҲОРАТ

2.1. Педагогнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш.

Педагогика ва касб-хунар бўйича муомала қилиш назарияси ва амалиёти. Таълим жараёни қатнашчилари билан ўзаро муносабатларда этика нормалари ва нутқ маданияти.

Инновацион жараёнлар ривожининг замонавий тенденциялари. Таълим сифатини оширишда ўқитувчининг инновацион фаолияти. Инновацион

таълимда илгор хорижий тажрибалар интеграцияси. Кредит тизими. ECTS кредитлари: хусусиятлари ва тамойиллари. Ўкув режа ва фан дастурларини такомиллаштириш. Бакалавриат йўналишлари ва магистратура ихтисослари бўйича ўкув жараёнини ташкил этиш ва унинг сифатини таъминлашнинг замонавий методлари. Ўкув машғулотларининг ҳар хил турларини ўтказиш методикаси. Талабаларда танқидий фикрлашни шакллантириш, мустакил ишларини ташкил этиш. Иктидорли талабалар билан ишлаш.

Педагогнинг креативлиги инновацион таълимнинг муҳим омили сифатида. Креатив фикрлашга йўналтирилган таълим технологиялари: кейс стади, лойиҳавий таълим, витаген, скампер, дизайн фикрлаш, синергетик таълим ва портфолио технологияларининг дидактик аҳамияти.

Педагогнинг инновацион фаолият натижаларини баҳолашга тизимли ёндашув. Педагогик фаолият натижаларининг сифат индикаторлари. Педагогнинг мустакил ўзини-ўзи касбий ривожлантириш стратегиялари. Педагогик квалиметрия.

2.2. Мутахассислик фанларини ўқитиши методикаси.

Махсус фанларни ўқитиши бўйича методик ишларни ташкил этиш ва ўтказиш методикаси. Мутахассислик фанларини ўқитишининг ташкилиш шакллари. Замонавий таълим технологияларининг таркибий кисмлари. Махсус фанларни ўқитишининг тарбиявий хусусиятлари. Таълимда “Устозшогирд” муносабатлари. Таълим жараёнини ташкил этиш. Таълим мазмуни, метод ва воситаларини танлаш. Мутахассислик фани ўқитувчисининг ўкув машғулотларини ташкил этиш методикаси. Мутахассислик фани бўйича ўкув-дидактик модул ишлаб чикиш. Мутахассислик фани бўйича ўкув-дидактик материаллар тайёрлаш.

Модулли ёндашув тушунчаси. Модулли ёндашувнинг мазмуни, мақсади ва вазифалари. Замонавий таълим ва инновацион технологиялар соҳасидаги илгор хорижий тажрибалар: кейс-стади. Муаммоли вазиятлар яратиш ва муаммоли топшириклар билан ишлаш.

III. ТАЪЛИМ ЖАРАЁНЛАРИДА АХБОРОТ-КОММУНИКАЦИЯ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштириш.

Ахборот – коммуникация технологиялари ва уларни таълим жараёнида қўллашнинг дидактик имкониятлари, ахборот тизимлари, шахснинг таълим, тарбияси ва ривожланишида замонавий ахборот технологиялари ва тизимлари. LMS тизимлари – педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини такомиллаштиришнинг воситаси. Web-технологиялар, унинг хусусиятлари ва таълим жараёнида фойдаланиш. Булатли технологиялар. Google булатли хизматларидан фойдаланган холда ўкув жараёнини ва ахборот таълим майдонини такомиллаштириш.

Педагогик дастурий воситалар (AutoPlayMedia Studio, CourseLab, iSpring Suite, Hot Potatoes ва бошқ.) дан фойдаланиб мультимедиали ўкув курсларини яратиш.

Медиакомпетентлик, педагогнинг шахсий, касбий ахборот майдонини Scopus, ScienceDirect, Mendeley тизимлари асосида такомиллаштириш.

3.2. Техник тизимларни лойихалаш.

AutoCad-2018 дастури, чизма ва графикларни компьютерда бажариш. Геометрик объектларнинг координаталарини киритиш усувлари, объектларни таҳрирлаш. Кўпбурчак ва тўғри тўртбурчак бўйруклари. Нукта шаклини ўрнатиш, нукта ва сплайн бўйруклари. Айланва узиш бўйруклари. Автоматлаштирилган лойихалаш ва бошқариш тизимларидаги иш жойларининг курилмалари. Технологик жараёнларни автоматлаштирилган бошқариш тизимлари.

Технологик машиналари ва деталларини замонавий компьютер технологияларидан фойдаланиб лойихалаш. Замонавий ахборот коммуникацион технологиялар ёрдамида технологик жараёнларни лойихалаш усувлари, уларнинг афзалик ва камчиликлари. Йигма деталларни компьютерда лойихалаш дастурлари ёрдамида йиғиш, уларни технологик машиналарга ўлчамлари асосида жойлаштириш. Уч ўлчамли деталларни чизиш кетма-кетлиги.

IV. АМАЛИЙ ХОРИЖИЙ ТИЛ

4.1. Амалий хорижий тилни ўрганишнинг интенсив усувлари.

Хорижий тилни ўрганишдаги замонавий ёндашувлар. Коммуникатив методлардан самарали фойдаланиш. Хорижий тилни ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (грамматика ва лексика – В1, В2). Маданиятлараро мулоқот компетенцияси (ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халклар маданияти, урф-одатлари, анъаналари ҳакида чет тилида гапира олиш). Соҳага йўналтирилган тил кўникмаларини ривожлантириш, мутахассислик фанларини хорижий тилда ўқитишини лойихалаштириш. Илмий тадқиқотларга йўналтирилган тил кўникмаларини ўзлаштириш, илмий маколаларнинг резюмесини тайёрлаш, хорижий адабиётлар билан ишлаш. Хорижий мутахассислар билан мулоқот стереотиплари. Электрон хатлар ёзиш, хорижий тилда тақдимотлар тайёрлаш. Тил кўникмалари диагностикасининг ассесмент технологиялари.

Кундалик ва ижтимоий ҳаётга оид мавзулар, тили ўрганилаётган мамлакатлар маданияти ва анъаналари, Ўзбекистон ҳакида, мамлакатимизнинг машҳур инсонлари тўғрисида кискача маълумот, резюме тўлдириш, оммавий ахборот воситалари, маданий хордик, телефонда сұхбат, саёҳат ва туризм, транспорт соҳаси, кашфиётлар, санъат, фан ва таълим соҳаси, атроф-мухитни мухофаза қилиш, даврнинг энг долзарб муаммоларини ўрганиш, мухокама ва таҳлил қилиш.

V. ТИЗИМЛИ ТАХЛИЛ ВА ҚАРОР ҚАБУЛ ҚИЛИШ АСОСЛАРИ

5.1. Таълим жарабини бошқаришда тизимли тахлил ва қарор қилишининг замонавий технологиялари.

Тизим, тизимли тахлил ва тизимли ёндашувнинг мазмун-моҳияти. Олий таълим тизими: таркиби, мақсад ва вазифалари. Педагогик жарабён ва унинг тузилмавий асослари. Ўқув фанлари мазмунни ва уларни ўқитишдаги изчиллик асослари. Педагогик фаолиятда муаммолар: бакалавриат ва магистратура таълим дастурларида изчиллик ва мослашувчанликни ташкилий ва методик таъминлаш; кадрлар буюргачилари ва меҳнат бозори эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режалари ва фанлар дастурларини шакллантириш; кадрлар тайёрлаш сифатига таъсир кўрсатадиган омиллар; таълим, фан ва ишлаб чиқаришни интеграциялаш; иктидорли талабаларни кидириб топиш, танлаш ва улар билан ишлаш методлари. Тизимли фикрлаш.

Педагогик тизимда тахлилий фаолият. Аналитик ва сифатли усууллар. Педагогик фаолиятда тизимли тахлил усууллари.

Қарор қабул қилишининг мазмун-моҳияти, тамойиллари ва унга нисбатан бўлган ёндашувлар. Педагогик жарабёнда қарор қабул қилишга қўйиладиган талаблар, унинг турлари ва психологияк жиҳатлари. Педагогик фаолиятда қарорнинг шаклланиши, қабул қилиш босқичлари ва ижросини таъминлаш. Олий таълимда менежмент ва маркетинг асослари.

5.2. Маҳсулот сифати менежменти.

Сифат тизими, ISO 9001:2015. Халқаро стандарт бўйича сифат менежменти тизимининг асослари, O'z DSt ISO/IEC 17020:2009 стандарти бўйича Ўзбекистон техник жиҳатдан тартибга солиш тизими, мувофиқликни баҳолаш тўғрисида Ўзбекистон Республикасининг қонунлари. Ўзбекистон стандартлаштириш тизими. Сифат менежменти тизими ва маҳсулотга қўйиладиган талаблар, истеъмолчилар талабини яхшилаш, сифат менежментини татбиқ этиш, менежмент тизимига қўйиладиган талаблар, маҳсулотга белгиланган стандартлар. Ўзбекистонда сифат менежменти тизими яратиш. Сифат менежменти тизими моделларининг қўлланилиши. Сифат менежменти тизимида бошқарув роли, сифатни яхшилаш, сифатни таъминлаш. Сифат менежменти тизимида қўлланиладиган меъёрий хуҗкатларнинг турлари. Сифат менежменти тизимининг доимий яроқлилиги ва натижавийлигини баҳолаш.

VI. MAXSUS ФАНЛАР

6.1. Табиий толаларни дастлабки ишлашни инновацион технологиялари.

Пахтани дастлабки ишлашда инновацион технологиялар. Пахтани дастлабки ишлашни замонавий техника ва технологиялари. Хорижий пахтани дастлабки ишлаш технологияларини ишлаб чиқариш корхоналарига кўллаш самаралари. Пахта тўқимачилик класстерларига чет эл

технологиясини қўллашнинг ютук ва камчиликлари, уларни тахлили. Пахта тўқимачилик класстер тизимида пахтага дастлабки ишлов бериш. Пахта тўқимачилик класстер корхоналарига инновацион технологияларни қўллаш. Пахтани дастлабки ишлаш соҳасида илмий техник янгиликлар ва уларни амалиётга қўллаш самаралари.

Пахта тўқимачилик класстер тизими, уларни амалга ошириш босқичлари. Пахта тозалаш корхоналаридан пахтани саклаш ва ишлаб чиқаришга тайёрлаш жараёнлари. Пахтани ишлаб чиқаришга узатишида қўлланиладиган техника ва технологиялар. Пахтани қутишишнинг инновацион усуллари ва технологияси. Пахтани майда ва йирик ифлосликлардан тозалаш жараёнлари. Пахтани ифлосликлардан тозалашни истиқболли технологияси. Чигитдан толани ажратишни инновацион техникиси ва технологияси. Чигитни тозалаш саралаш ва момик олиш жараёнлари. Толали маҳсулотларни тойлаш технологияси.

6.2. Пахтани дастлабки ишлаш технологиясининг замонавий жихозлари.

Хорижда пахтани экишга тайёрлаш, ғўзанинг агротехникиси ва унинг парвариши. Пахнати теришнинг хорижий техникиси. Пахтани териш ва саклашни инновацион технологияси. Модул тайёрлагичлар ва пахтани модулда саклаш. Пахтани ишлаб чиқаришга узатиши техникиси ва технологиялари. MZF-15 русумли пахта сепаратори. Модул бузгичлар. Пахтани қутишишни хорижий технологияси. Минорали куритгичларни ишлаштишини афзалик ва камчиликлари. MHG-6T русумли минорали куритгичлар. Хорижий пахтани дастлабки ишлашни технологик жараёни. MQZK-2400 русумли пахта тозалагичи.

Аэромеханик усулда ишловчи пахтани майда ифлосликлардан тозалаш жараёни. QZK-2400 русумли пахта тозалагич. Пахтани тозалашни технологик жараёни танлаш. MQZK-2400 русумли пахта тозалагичи Пахтани оғир аралашмалардан тозалашни янги усуллари ва техникиси. MQHZ-7T оғир ва кўшимча аралашмаларни ушлагич. Қозикли планкали майда ифлосликлардан тозалагич. Impakt Cleaner-“96” ва “120” маркали пахта тозалагич. Impakt Cleaner (96’ ва 120”) маркали тозалагич. Super-III маркали пахта тозалагич. Super-III маркали тозалагич.

6.3. Маҳсулот сифати квалиметрияси.

Пахта тўқимачилик класстер тизимида маҳсулот сифатини бошқариш. Пахта тўқимачилик класстер корхоналаридан ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг сифат кўрсатгичлари. Пахта маҳсулотлари сифатни баҳолаш даражаси ва синов услуби. Маҳсулот сифатни баҳолаш эксперт услуби. Қабул қилинган хом ашё бўйича тайёр маҳсулот сифатини белгилаш.

Пахта тўқимачилик класстер корхоналарининг технологик лабораторияси. Пахтанинг дастлабки сифат кўрсаткичларини аниқлаш. Пахта тўқимачилик класстер корхоналаридан технологик жараёнлар бўйича

маҳсулот сифатини бошқариш. Маҳсулот сифатини этalon намуналар ёрдамида аниқлаш.

Пахта толасининг сифатини аниқлашнинг HVI тизими. HVI тизимидаги пахта толасини сифат кўрсаткичларини аниқлаш. Классёр усулида толали маҳсулотлар сифатини аниқлаш. Пахта ва унинг маҳсулотлари учун давлат стандартлари. Классёр усулида толали маҳсулотни сифатини аниқлашда этalon намуналардан фойдаланиш.

VII. Малакавий аттестация

Тингловчиларнинг малакавий аттестацияси касбий, ўкув-методик ва илмий-методик фаолияти натижалари (электрон портфолиода қайд этилган кўрсаткичлари), якуний тест синовлари ҳамда Аттестация комиссиясида битирив ишини ҳимоя қилиш асосида ўтказилади.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотларда тингловчилар ўкув модуллари доирасидаги ижодий топшириқлар, кейслар, ўкув лойиҳалари, технологик жараёнлар билан боғлиқ вазиятли масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машғулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган ҳолда ўтказилади. Бундан ташқари, мустақил ҳолда ўкув ва илмий адабиётлардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил малака оширишни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Мустақил малака ошириш қуйидаги шаклларни ўз ичига олади: очиқ ўкув машғулотлари ва маҳорат дарсларини ташкил этиш; иқтидорли ва истеъодди талабалар билан ишлаш; илмий конференцияларда маъруза билан катнашиш; илмий журналларда мақолалар чоп этиш; кўргазма ва танловларда иштирок этиш; илмий лойиҳаларда иштирок этиш; халқаро (импакт-факторли) нашрларда мақолалар эълон қилиш; ихтиро (патент), рационализаторлик таклифлари, инновацион ишланмаларга муаллифлик қилиш; монография, муаллифлик ижодий ишлар каталогини тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; ўкув адабиётлари (дарслик, ўкув кўлланма, методик кўлланма)ни тайёрлаш ва нашрдан чиқариш; фалсафа доктори (PhD) дарражасини олиш учун ҳимоя қилинган диссертацияга илмий раҳбарлик қилиш.

Педагог кадрларнинг мустақил малака ошириш натижалари электрон портфолио тизимидаги ўз аксини топади.

Мустақил малака ошириш даврида педагоглар асосий иш жойи бўйича педагогик амалиётдан ўтадилар. Педагогик амалиёт даврида педагог асосий иш жойи бўйича кафедранинг етакчи профессор-ўқитувчиларини 2 та дарсини кузатадилар ва таҳлил қиласадилар ҳамда кафедра аъзолари

иштирокида талабалар гурухи учун 1 та очик дарс ўтказади. Очик дарс тахлили ҳамда педагог томонидан кузатилган дарслар хуносалари кафедранинг йигилишида мухокама этилади ва тегишли кафедранинг баённомаси билан расмийлаштирилади.

Дастурнинг ахборот-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида ишлаб чиқилган ўкув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари ва бошқа электрон ва қоғоз вариандаги манбаалардан фойдаланилди.

АДАБИЁТЛАР

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари

1. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. - Т.: “Ўзбекистон”, 2011.
2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. – Т.: “Ўзбекистон”. 2017. – 488 б.
3. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги боскичга кўтарамиз – Т.: “Ўзбекистон”. 2017. – 592 б.

II. Норматив-хуқуқий хужжатлар

4. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2018.
5. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Конуни.
6. Ўзбекистон Республикасининг “Коррупцияга карши қурашиш тўғрисида”ги Конуни.
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июнданги “Олий таълим муасасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-4732-сонли Фармони.
8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги 4947-сонли Фармони.
9. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 3 февралдаги “Хотин-қизларни кўллаб-кувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5325-сонли Фармони.
10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 17 июнданги “2019-2023 йилларда Мирзо Улугбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида талаб юкори бўлган малакали кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш ва илмий салоҳиятини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПК-4358-сонли Қарори.
11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги «Олий ва ўрта маҳсус таълим тизимига бошқарувнинг янги тамойилларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПК-4391-сонли Қарори.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 11 июлдаги «Олий ва ўрта маҳсус таълим соҳасида бошқарувни ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5763-сон Фармони.
13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 августдаги “Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги ПФ-5789-сонли Фармони.
14. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “2019-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини инновацион ривожлантириш стратегиясини тасдиқлаш тўғрисида”ги 2018 йил 21 сентябрдаги ПФ-5544-сонли Фармони.

15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 27 майдаги “Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5729-сон Фармони.
16. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 февралдаги “Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Конунинг қоидаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-2752-сонли Қарори.
17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли Қарори.
18. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий маълумотли мутахассислар тайёрлаш сифатини оширишда иктисадиёт соҳалари ва тармокларининг иштирокини янада кенгайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 27 июлдаги ПҚ-3151-сонли Қарори.
19. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Нодавлат таълим хизматлари кўрсатиш фаолиятини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2017 йил 15 сентябрдаги ПҚ-3276-сонли Қарори.
20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим муассасаларида таълим сифатини ошириш ва уларнинг мамлакатда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2018 йил 5 июндаги ПҚ-3775-сонли Қарори.
21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Қарори.

III. Махсус адабиётлар

22. Ишмухамедов Р.Ж., Юлдашев М. Таълим ва тарбияда инновацион педагогик технологиялар.- Т.: “Ниҳол” нашриёти, 2013, 2016.-2796.
23. Креативная педагогика. Методология, теория, практика. / под. ред. Попова В.В., Круглова Ю.Г.-3-е изд.-М.: “БИНОМ. Лаборатория знаний”, 2012.-319 с.
24. Каримова В.А., Зайнутдинова М.Б. Информационные системы.- Т.: Aloqachi, 2017.- 256 стр.
25. Информационные технологии в педагогическом образовании / Киселев Г.М., Бочкова Р.В. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Дашков и К, 2018. - 304 с.
26. Natalie Denmeade. Gamification with Moodle. Packt Publishing - ebooks Accoun 2015. - 134 pp.
27. Paul Kim. Massive Open Online Courses: The MOOC Revolution. Routledge; 1 edition 2014. - 176 pp.
28. William Rice. Moodle E-Learning Course Development - Third Edition. Packt Publishing - ebooks Account; 3 edition 2015. - 350 pp.
29. English for academics. Cambridge University Press and British Council

Russia, 2014. Book 1,2.

30. Karimova V.A., Zaynutdinova M.B., Nazirova E.Sh., Sadikova Sh.Sh. Tizimli tahlil asoslari.— T.: “O’zbekiston faylasuflar milliy jamiyati nashriyoti”, 2014. –192 b.
31. Yusupbekov N.R., Aliev R.A., Aliev R.R., Yusupbekov A.N. Boshqarishning intellectual tizimlari va qaror qabul qilish. —Toshkent: “O’zbekiston milliy ensiklopediyasi” DIN, 2015. -572b.
32. А.Парпиев, М.Ахматов, М.Муминов, А.Усмонкулов. Пахта хом ашёсини куритиш. Дарслик-Т., Чўлпон, 2009. – 192 бет.
33. М.А.Бабаджанов. “Технологик жараёнларни лойиҳалаш”. Дарслик-Т., Чўлпон, 2009. – 182 бет.
34. Э.Зикриев. “Пахтани дастлабки қайта ишлаш”. Ўқув қўлланма – Т. Мехнат, 2002.– 290 бет
35. А.Салимов. “Пахтага дастлабки ишлов бериш”. Т. Билим, 2005.
36. М.Т.Хожиев, С.Ҳамроева, А.М.Салимов. Тола сифатини аниклаш. Ўқув қўлланма. – Т. Турон-Иқбол, 2006, 180 бет.
37. Rechard M. «Handbook of natural fibers” Volume 2: Processing and applications. Woodhead Publishing Limited, 2012.
38. C.Gordon, Y-L Hsieh “Cotton: Sciense and technology” Woodhead Publishing Limited, 2007.
39. Р.Бўриев, Қ.Жуманиязов, А.Салимов. “Уруғлик чигит тайёрлаш технологияси”. - Т.: «Пахтасаноат илмий марқази» АЖ, 2015.
40. Р.Бўриев, Қ.Жуманиязов, А.Салимов “Пахтанинг сифатини аниклаш”. - Т. «Пахтасаноат илмий марқази» АЖ, 2015.
41. Р.Бўриев, Қ.Жуманиязов, А.Салимов. “Пахтани дастлабки ишлаш машиналаридан фойдаланиш”-Т.: «Пахтасаноат илмий марқази» АЖ, 2016.
42. А.Лугачёв, А.Салимов “Первичная обработка хлопка” Т. ТИТЛП, 2008.
43. А.Салимов “Бирламчи тола агротехникаси”-Т. “Иқтисод- Молия”, 2010
44. Ф.Б. Омонов. Пахтани дастлабки ишлаш бўйича справочник (маълумотнома)- Т. Ворис, 2008, 413 бет.

IV. Интернет сайлар

45. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги: www.edu.uz.
46. Бош илмий-методик марказ: www.bimm.uz
47. www.Ziyonet.uz

“ИШЛАБ ЧИКИЛГАН”:

Олий таълим тизими педагог ва раҳбар
кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг
малакасини оширишни ташкил этиш
Бош илмий-методик маркази

Директор Т.Т.Шоймардонов 2019 й.
М.У.

Тошкент тукимачилк ва сенгил
саноат институти

Ректор Б.Онорбоев 2019 й.
М.У.

Тошкент тукимачилк ва сенгил саноат
институти кузуридаги педагог кадрларини
қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини
ошириш тармоқ маркази

Директор Т.О.Туйчиев 2019 й.
М.У.

“КЕЛИШИЛГАН”:

Кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини
оширишни ташкил этиш хамда
муофиклаштириш бошкармаси

Бошкарма бошлиги Ф.Т.Эсонбобоев 2019 й.

М.У.

Бошкарма бошлиги